

Sammen om et attraktivt Hábmer / Hamarøy

Forprosjektrapport



Forprosjektrapport:
Sammen om et attraktivt
Hábmer /Hamarøy
Destinationsdesign
Uppstart
January 2020
Ver 3

Prosjektledare:
Nordis Seel Tennes
Daniel Byström

Contact:
nordis.tennes@nordlandsmuseet.no
daniel@designnation.se

Copyright © 2020

Innehåll

Introduktion	5
Bakgrund	8
Destinationsdesign	10
Forprosjekt plan	12
Inledande analys	15
Stakeholder mapping	15
Inledande research	16
Inledande inventering	22
Åpen dugnad	28
Refleksjoner	30
Neste trinn	36





Introduktion

Följande rapport redovisar för genomförandet av *Forprosjekt destinasjonsutvikling: Sammen om et attraktivt Håbmer/Hamarøy*.

Forprosjektet initierades av Hamsunsenteret inför sammanslagningen av Håbmer/Hamarøy och halva Divtasvuodna/Tysfjord, och genomfördes under hösten 2019 i samråd med berörda intressenter regionalt och lokalt från kommun, näringsliv och allmänhet.

Forprosjektet ska framförallt ses som ett inledande steg inför fortsatt destinations- och stedsutveckling. Det har bestått i att analysera behov, reflektera kring förutsättningar och möjligheter, samt ge rekommendationer och riktlinjer inför fortsatt utveckling.

Forprosjekt organisation

Koordinator och projektledare för forprosjektet har varit Nordis Seel Tennes, kommunikasjons- og publikumsansvarlig på Hamsunsenteret, tillsammans med Daniel Byström från Design Nation som anlitas för att genomföra forprosjektet och ta fram följande forprosjektrapport. Därtill har en projektgrupp bestående av initiativtagaren till forprosjektet, samt lokala representanter från offentlig och privat sektor, varit rådgivande.

Kontakter för Forprosjekt:

Sammen om et attraktivt Håbmer/Hamarøy

Huvudkontakt

Nordis Seel Tennes

Kommunikasjons- og publikumsansvarlig, Hamsunsenteret
nordis.tennes@nordlandsmuseet.no

Genomförande av forprosjekt

Daniel Byström

Destinationsdesigner, Design Nation
daniel@designnation.se

Övriga kontakter

Arne André Solvang

Direktør, Hamsunsenteret

arne.andre.solvang@nordlandsmuseet.no

Solveig Hirsch

Nestleder / formidlingsleder, Hamsunsenteret
solveig.hirsch@nordlandsmuseet.no

Forprosjekt gjennomføring

Forprosjektet har gjennomført med destinationsdesign som metod og utgangspunkt.

Føljende innhåll har ingått i arbeidet med forprosjektet.

Stakeholder mapping

Infør og under arbeidet med forprosjektet har intressenter identifisert, samt deres roll og koppling til destinations- og stedsutviklingen.

Oppstart & Nulågesanalys

Med utgangspunkt frå forståelse av befintlige mål og behov, og med utgangspunkt i metoder kring destinationsdesign, har forutsåttningarna for utvikling studert.

En studie har gjort kring regionens innhåll, struktur og karakter, samt research og analys med fokus på destinationsutvikling og destinationsdesign.

Nulågesanalysen har åven innefattet plassbesøk og møten med aktører.

Oppstart-seminarie

Ett åpet oppstart-seminarie med rubriken "Sammen for et attraktivt Håbmer/Hamarøy" har gjennomført, med fokus på å samarbeide for en bærekraftig og attraktiv destination for både besøkere og innbyggere. Destinationsdesign som metod formidlet som en møyilighet å medføre en sterk og hållbar utvikling utifrån regionens unika värden, potential og behov. Dærtill gjennomførtes en åpen dugnad med fokus på å finne utviklingsspår og målsåttninger tillsammans med medverkande intressenter.

Processing

Analys, utvärdering og bearbetning har inneburit ett arbete med å sammanfatte og reflektere over dokumenterte studier.

Forprosjektrapport

Forprosjektrapporten inkluderer inledande refleksjoner på inriktning for destinationens design, karakter og unika story, samt forslag på føljende steg inför vidare destinationsutvikling.





Bakgrund

Initiativet till forprosjektet "Sammen om et attraktivt Hábmer/Hamarøy" fokuserar parallellt på både destinationsutveckling och stedsutveckling. Destinationsutveckling ses som en positiv kraft, som understödjer innbyggernes önskan till stedsutveckling.

Fokus ligger på att stärka bygdens attraktivitet mot både innbyggare och besökare. Ett centralt föremål för forprosjektet är även att initiera en process för att finna, klargöra och förtydliga identiteten för Hábmer/Hamarøy.

Forprosjektet genomförs i tät dialog med lokala innbyggare, näringsliv och kommun. Utfordringer och potentialer identifieras, inför fortsatt destinations- och stedsutveckling, och implementering i efterföljande process.

Hvorfor et destinasjonsutviklingsprosjekt? ¹

Sammenslåingen av Hamarøy og halve Tysfjord kommune til "Nye Hamarøy", aktualiserer etablering av en felles historie, som rommer fortellinger om det området har å by på, og som kan pirre nysgjerrigheten og skape reiselyst hos de gjestene vi gjerne vil skal bruke tid hos oss.

Hamarøy rommer to folk, det norske og det samiske, med to likeverdige språk. Hamarøy har derfor to kulturelle kilder for forming av en tydelig stemme.

Det har oppstått en helt ny situasjon, som må forvaltes på en klok måte, og som optimistisk sett kan skape Hamarøy til en spesiell destinasjon; en småskala, utenfor allfarvei, - reiseliv som kan romme betydningsfulle opplevelser.

For initiativtageren til denne forstudie, Hamsunsenteret, er det helt avgjørende at det etableres en ny giv innen reiselivsutviklingen i området. Et destinasjonsprosjekt må derfor ha aspekter av "indremedisin", men ikke minst være utadrettet, og skape optimisme og grobunn for nyetableringer, omsetning av eksisterende reiselivsplanlegg, samt tilrettelegge for bedre planlegging og satsing via offentlige systemer.

Det er helt avgjørende at næringen engasjerer seg i arbeidet, kanskje under mottoet; jo mere jo bedre. Institusjoner som Årran og Hamsunsenteret utgjør viktig infrastruktur som opplevelsesprodusenter og oppmerksomhetsskapere. I tillegg må næringsapparatet i primærkommune og fylkeskommune gå inn med stimuleringsmidler.

For å få til et godt arbeid i den nye kommunen må et arbeid være gjennomtenkt med tanke på balansen, mellom det norske og det samiske. Et destinasjonsarbeid knyttet til samisk kultur må ivareta utfordringene som ligger i ulikevekten mellom norsk og samisk kultur, etablert med 300 års fornorskning og diskriminering av den samiske befolkningen. Et destinasjonsprosjekt kan være med på å fremmes samisk språk og kultur på en god måte, og slik skape vekstvilkår for samisk reiseliv.

Behovet av ett destinasjonsutvecklingsprosjekt

I "Rapport delprosjekt 10.7 Næringsarbeid, næringsplan og næringsutvikling" inför etableringen av Ådå Hábmera suohkan/Nya Hamarøy kommune står följande skrivet:

Reiseliv og kulturnæring i nye Hamarøy har et stort uutnyttet potensial for utvikling og vekst. Det er behov for en målrettet destinasjonsstrategi kombinert med en profesjonalisering for helårlig drift i disse bransjene. Ikke minst representerer lulesamisk kultur og levesett noe som er helt unikt i verdenssammenheng.²

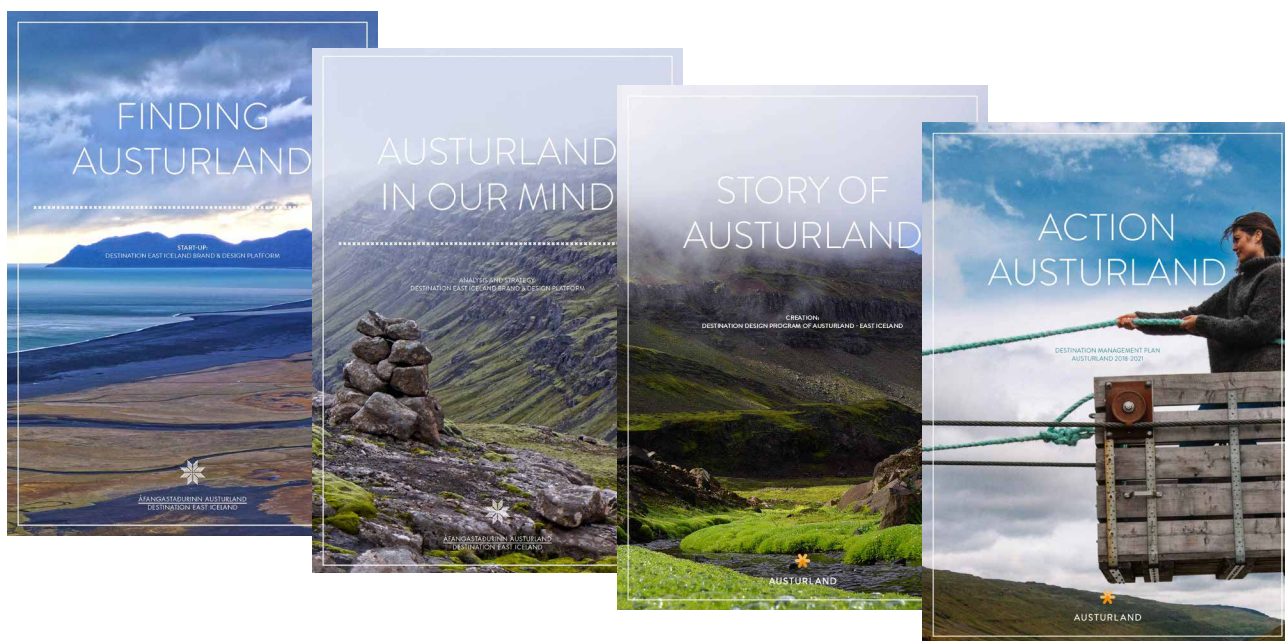
Det finns en önskan om att bygga en lokal destinationsstrategi som är unik, bærekraftig och professionell. Bland "starke fyrtårn i reiselivet som trekker folk" nämns Hamsunsenteret, Årran, Tranøy fyr samt Cermaq visningssenter som är under oppbyggnad.

Hábmera suohkan/Hamarøy kommun är medlem i Visit Bodø. Utöver detta finns idag ingen lokal destinationsstrategi. Tidigare var Hamarøy medlem i det lokala regionala reiselivssamarbeidet "Reiseliv i Hamsuns rike", men det lades ned 2016.

Därutöver finns önskemål om att starta initiativ som "Lev i Hamarøy" med syftet att bygga en positiv kultur och stolthet av kommunen och bygden. Målet är att kommunen, näringslivet och befolkningen måste bli mycket flinkare på att visa fram vad som finns, och vad som är möjligt att få till.

Inspiration från Austurland

Forprosjektet "Sammen om et attraktivt Hábmer/Hamarøy" är inspirerat av ett utvecklingsarbete som under de senaste åren har pågått i regionen Austurland – östra Island. Austurland har lyckats etablera en samägd destinations- och stedsutvecklingsprocess som har resulterat i ett starkt engagemang och framgång på flera plan.



Rapporter från Destination Austurland

Hamsunsenteret kom i kontakt med Austurland genom medverkan i ett NORA samarbete som även Austurland är del av. Nordisk Atlantsamarbejde (NORA) er et regeringssamarbejde under Nordisk Ministerråds regionalpolitiske samarbejdsprogram som består av Grønland, Island, Færøerne og Kystnorge.³ NORA bidrager til at styrke samarbejdet i regionen for at gøre Nordatlanten til en kraftfuld nordisk region, kendetegnet ved en stærk, bæredygtig økonomisk udvikling.

Utvecklingen som har skett i Austurland är intressant, särskilt då det finns stora likheter mellan östra Island och Hábmer/Hamarøy. Båda regionerna kännetecknas av sitt geografiska läge utanför allfarvei, och det går att dra paralleller mellan näringsgrenar, infrastruktur och livsstil, präglad av stora arealer med glesbygd, natur och fjordlandskap.

Under 2015 initierade Austurland ett arbete med destinationsdesign, som fokuserade på att etablera en gemensam destination med fokus på gränsöverskridande samarbete mellan kommuner, näringsliv och innbyggare. Målet var att utveckla Austurland till en högklassig destination, och en framträdande region att leva och arbeta i. En välfungerande destination, som verkar som ett kommunalt och regionalt skyltfönster för att attrahera såväl besökare, som innbyggare, företag och investeringar.⁴

Initiativet i Austurland har skett med ett starkt fokus på bärkraft, och utvecklingsarbetet har hela tiden varit baserat i en nära dialog på tvärs över samfunnet. Syftet var att starta upp en gemensam utvecklingsprocess, som ägs och drivs av alla intressenter tillsammans. Därför har processen varit öppen och bjudit in deltagare från hela samfunnet; från ung till gammal, med olika discipliner och bakgrunder.

Austurland är ett framgångsrikt exempel, och har blivit en förebild för andra regioner och destinationer såväl inom Island som internationellt. Austurland har lyckats etablera en rörelse, och ett ramverk för kontinuerlig gemensam utveckling över tid.

Genom etablerandet av en tydlig DMP – Destination Management Plan, följs implementeringen och olika delprojekt upp och utvärderas. Mätningarna visar att destinationsutvecklingen har givit starkt positiva resultat för reselivsnäringsens tillväxt, samtidigt som känslan av samhörighet och tillhörighet har stärkts hos regionens innbyggare.

Destinationsdesign

Destinationsdesign handlar om att fortelle en god historie. Och vi är alla del av historien. Vi är alla, på olika sätt, kopplade till destinationen. Människorna som bor och verkar i regionen är alltid del av den verkliga historien. Opplevelsen av fortellingen är avhengig våra gemensamma handlingar inom det samfunn som vi är del i. Opplevelsen beror på vår egen identitet, och samspelet oss emellan och med våra gjæster.

För besökare kan fortellingen vara baserad på förväntningar. Den kan vara baserad på bilder som man har sett från destinationen, eller från vad man har hørt fortelles från andra, från sociala medier eller från turistinformationen.

Destinationsdesign kan förklaras som processen av att identifera, skapa og förmedla en god historie om destinationen. Fortellingen sker genom touch points, eller berøringspunkter; gjennom møtet med befolkningen, gjennom værdskapet, gjennom opplevelsen från våra omgivelser, den byggda miljøn, informasjonen og kommunikationen. Genom tillämpningen av destinationsdesign har vi möjlighet att identifera berøringspunkter, og påverka det inntrykk og det avtrykk som vår plass ger till våra besøkere.

Opplevelser har en central roll inom destinationsdesign. Opplevelsen för våra besøkere, innflyttere og innbyggere utgør grunden för historien som de sedan forteller videre till andra potensiella besøkere, innflyttere og framtidige innbyggere. För att forstå opplevelsen av vår destination, måste vi forstå våra målgrupper.

Opplevelsen som förmedlas är också beroende av en värdekedje, gjennom hela resen. Derfor är det viktig å samarbeide og tillsammans stræve etter å levere den beste opplevelsen.

För att skapa en attraktiv historie om vår destination, og för att få historien till att leva, måste vi samarbeide og tillsammans förmedle det vi ønsker å förmedle.

Attraktivitet är ett ord som ofta används. Hur kan plassen og destinationen bli mer attraktiv? Hur attraheres besøkere? Hur attraheres nye innbyggere og foretak till samfunnet? Hur interagerer stakeholders/interessenter inom regionen för att tillsammans styrke attraktiviteten?

För nye innbyggere är framforallt plassens egen karakter en viktig aspekt, det vill säga oppfatningen om plassen i forhold til en livsstil. Att bygge opp en atmosfære som prægles av åpenhet, kreativitet og gemenskap, kan derfor være minst like viktig som tilgangen till boende og arbeid. Med den kreative klassens framvæxt har vi sett en förflytting från att mennesker følger jobb, till att jobb følger mennesker.⁵

Ett begrepp som forekommer är "Place Happiness" og tesen at "Lykke är en förutsætning för innovasjoner og kreativitet, snarere än tværtom". Studier viser at åpenhet har en stor betydelse för vår velvære og våre beslut till att leve på en plass. Derutover är viktige förutsætninger möjligheten att få ett jobb, liksom tilgangen till offentlig service, skole, helse og omsorg.⁶



Destinasjonsdesign : Fortelle en god historie

**Forstå
Forbered historie**

**Skap
Bygg historie**

**Gjennomfør
Fortell historie**

**Bring to Life
Historien lever**

Foto: Kjetil Pedriksen

Føretag med planer att investera och etablere, utvärderar hur företagsklimatet ser ut, och förutsättningarna för tillväxt och lønsamhet. En avgörande faktor kan vara hur man som plats skapar förutsättningar for samarbeiten og nettverkan mellom føretag, og därigenom en kultur preglad av innovasjon og næringslivsutveckling.

En region kan erbjuda olika former av attraktiva lösningar gentemot potentiella investerare. En väg att gå är att understödja och driva olika former av kluster, nettverk och samarbeitsplattformer, inom specifika næringsområden som destinationen ser som viktiga og möjliga att satsa på.

En destinations attraktion mot besøkere beror på flera grunnleggende faktorer; lège, tilgjengelighet, størlek og innehåll. Når vi väljer att attrahere besøkere till en plats bör vi fråga oss hvilken typ av besøksnærings vi kan og vill etablere. Vilken typ av turism är lämplig for vår destination, og hur bidrar det till bærekraftig utveckling på kort og lång sikt? For att svara på detta behöver vi analysere og identifisere hvem vi är, vad vi har, vad vi kan vara og vad vi ønsker.

Besøksnæringsen är en spesiell næringsgren, då den berør alle i samfunnet oavsett man vill eller inte. Oavsett om man är verksam inom någon turismrelaterad verksamhet eller

inte. Derfor är det centralt att destinationsutvecklingen sker som en åpen demokratisk og bærekraftig process, med hñnsyn till sociala, kulturella, økonomiske og miljømæssige perspektiv.

Destinationsdesign som metod innebær ett forholdningssett som tar hñnsyn till platsens arv og identitet, og som møter befintlige og framtida behov hos destinationen med ett bærekraftig fokuss.

En destinationsdesignprocess hjælper till att skapa en gemensam forståelse kring utmaninger og forutsætninger, og ta fram gemensamma visioner og utviklingsmål. Genom att öppet og demokratisk definisere retlinjene for destinations- og stedsutvecklingen, skapas en destination som alle kñnner sig del i, där alle tillsammans verkar som ambassadører og formidlere av destinationens historie.

Destinationsdesign ska inte ses som en engangsprocess. Genom destinationsdesign utvikles verktøy for kommunikasjonen og interaksjonen med innbyggere og besøkere. Destinationsdesign innebær ett arbeidssett og ett forholdningssett, som destinationen og dess bedrifter kontinuerliggt anvender som grunn i sin fortsatte utvikling og frødling.

Forprosjekt plan

Det finns ett uttalat behov, och en möjlighet, att genomföra ett destinations- och stedsutvecklingsprojekt i Håbmer/Hamarøy.

Sammanslagningen av Håbmer/Hamarøy och halva Divtasvuodna/Tysfjord, innebär ett momentum och en möjlighet. Ett sammanhang där tillförandet av destinationsutveckling kan utgöra en positiv kraft för stedsutvecklingen, stärkande av den gemensamma identiteten och stoltheten över bygden, och stärkt positionering och attraktion gentemot såväl besökare som innbyggare, inflyttare, näringsliv och investerare.

Forprosjektet "Sammen om et attraktivt Håbmer/Hamarøy" tillämpar metoden destinationsdesign i syfte att utveckla regionen med fokus på velvære hos samfunn och befolkning, och för att stärka destinationens attraktivitet och konkurrenskraft.

Initiativet karaktäriseras av ett bærekraftigt fokus, ekonomiskt, socialt, kulturellt och miljömässigt.

Utvecklingsprocessen måste vara baserad i en inkluderande dialog med hela samfunnet. Syftet är att starta upp en gemensam utvecklingsprocess som ägs och drivs av intressenterna tillsammans. Det involverar kommun, företag, föreningar och alla människor som bor och verkar i Håbmer/Hamarøy. Processen ska vara öppen och bjuda in deltagare på tvärs över hela samfunnet, från

gammal till ung, från olika discipliner och bakgrunder. Målet är att etablera en rörelse som fortsätter över tid.

Metod

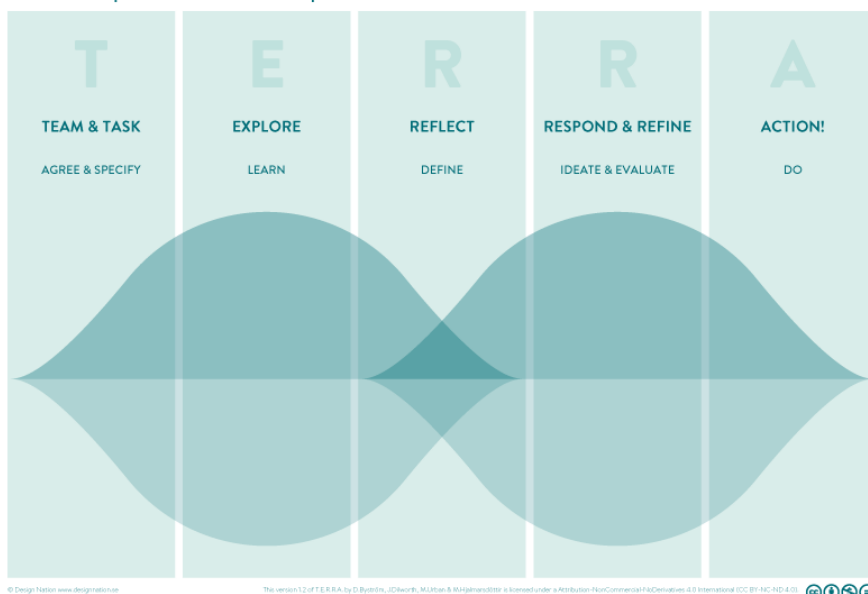
Forprosjektet "Sammen om et attraktivt Håbmer/Hamarøy" har genomförts utifrån stegen i T.E.R.R.A.-modellen som är baserad på destinationsdesign som metod.

T.E.R.R.A.-modellen är namnet på en modell för Responsible Destination Development. Modellen grundar sig i metoder för destinationsdesign, och är djupt rotad i ett fokus på bærekraftig utveckling. Det innebär att modellen beaktar behov utifrån miljömässiga, ekonomiska, sociala och kulturella perspektiv.⁷

I grund och botten är modellen baserad i en Double Diamond process. Det innebär att processen rör sig från steg med stor tankefrihet och kreativitet, till steg med ett medvetet fokus på definierade mål.⁸

T.E.R.R.A.-modellen möjliggör för stakeholders/intressenter att få insikt och förståelse i varandras perspektiv. Det leder till en process som bryter ned silotänkandet, och som leder till en bredare förståelse av situationen. Målet är att lösningarna och resultatet som framkommer av processen ska ta hänsyn till fler perspektiv, snarare än att vara låst till en enskild agenda.

T.E.R.R.A - Responsible Destination Development Model



Prosjektplan

Forprosjektet "Sammen om et attraktivt Håbmer/Hamarøy" är ett första steg i destinations- och stedsutvecklingen för Håbmer/Hamarøy.

Forprosjektet är del av följande preliminära projektplan:

Uppstart:

2019

- Upprättande av preliminär projektplan.
- Stakeholder Mapping – kartläggning av intressenter.
- Inledande situationsanalys och destinationsanalys.
- Inbjudan till åpen dialog – Uppstart-seminarie och workshop/dugnad.
- Processing – refleksjoner och utvärdering.
- Framtagande av forprosjektrapport.

Strategi:

2019-2020

- Fastläggande av projektbeskrivning och projektplan.
- Utökad destinationsanalys, omvärldsanalys och bench marking.
- Dialog, intervjuer och undersökningar.
- Utvärdering av destinations- och stedsutvecklingsmöjligheter.
- Inbjudan till åpen dialog; seminarie och workshop/dugnad.
- Framtagande av destinationsstrategi, och riktlinjer för destinationsdesign.
- Framtagande av merkebaresplattform.

Design:

2020

- Framtagande och utvärdering av visuell identitet och designkoncept.
- Framtagande av designprogram inklusive manualer och riktlinjer.

Implementering:

2020 och framåt

- Inbjudan till åpen dialog; seminarie och workshop/dugnad.
- Implementering av designprogram på strategiskt utvalda områden; touch points.
- Sprida kännedom om destinationen genom utvalda marknadsförings- och kommunikations-kanaler.
- Upprättning av DMP (Destination Management Plan); handlingsplan, inklusive tidplan och ansvarsfördelning.
- Sprida kunskap om DMP, destinationsstrategi och designprogram i samfunnet.
- Fortsatt destinations- och stedsutveckling.





Inledande analys

Den inledande analysen syftar till att utgöra en grund inför den fortsatta destinations- och stedsutvecklingen. Fokus ligger på att ge en översiktlig bild av destinationen, nuläge och behov, samt en gemensam förståelse över förutsättningar och möjligheter.

Stakeholder mapping

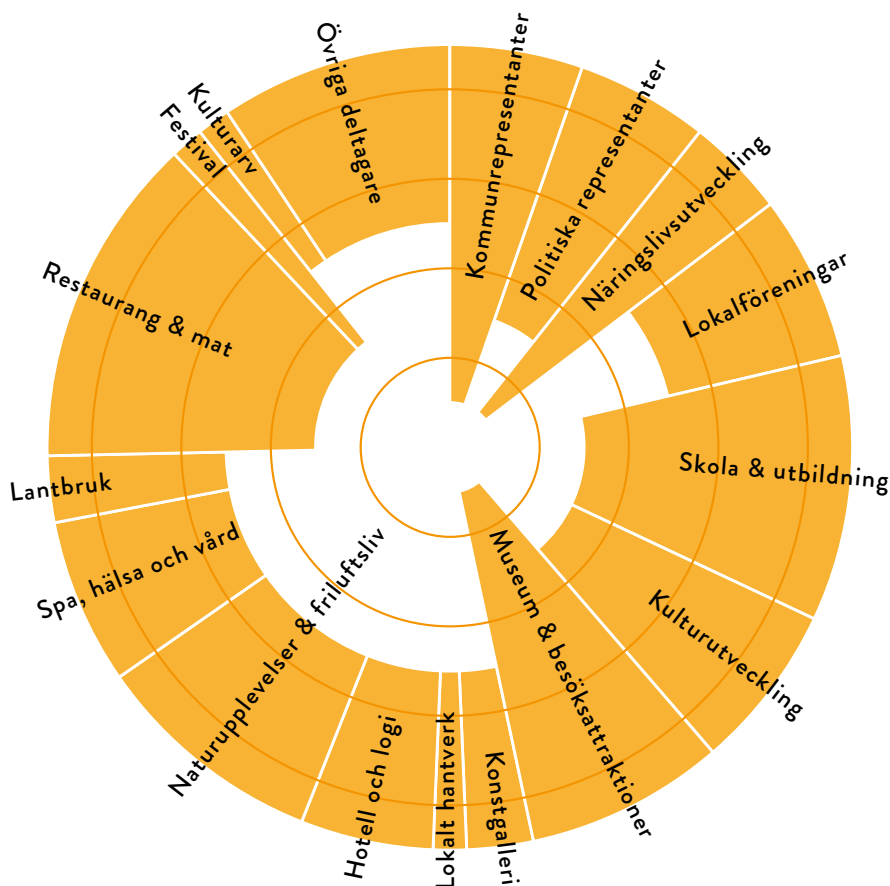
En Stakeholder Map för Håbmer/Hamarøy gjordes inför uppstarten av forprosjektet, och fylldes på efterhand.

Syftet med en Stakeholder Map är att kartlägga intressenter och deras roll och koppling till destinationsutvecklingen. Resultatet och implementeringen av ett framgångsrikt destinations- och stedsutvecklingsprojekt är till stor del avhengigt att alla berörda intressenter bjuds in, och att det finns möjlighet till involvering och påverkan genom hela processen från start.

Kartläggningen gjordes internt inom projektgruppen genom att lista intressenter, och markera dessa som centrala aktörer, nyckelaktörer, primära och sekundära intressenter utifrån följande beskrivning:

- **Centrala aktörer** – Aktörer som driver och koordinerar projektet, och som ser till att andra intressenter känner sig involverade och inbjudna att delta i utvecklingsarbetet.
- **Nyckelaktörer** – Alla som kan använda sin röst, färdighet, kunskap eller position för att signifikant utöva inflytande i projektet. De som behöver vara inblandade i processen, som behöver få en delad förståelse över de utmaningar vi står inför, och som bör vara med att bygga den gemensamma visionen.
- **Primära intressenter** – Aktörer som är delvis aktiva inom projektet, eller som på något sätt är, eller kan bli, direkt påverkade av projektet.
- **Sekundära intressenter** – Aktörer vars inblandning i projektet endast är indirekt eller temporärt.

Den bild som växte fram över intressenter behöver bearbetas vidare för att bli mer heltäckande inför den fortsatta destinationsutvecklingen. Fler aktörer med direkt och indirekt koppling till reselivsnäringen bör involveras. Därutöver representerar koppling till regional utveckling och destinationsmarknadsföring.



Inledande research

En inledande research har gjorts med syfte att ge en första överblick av destinationens samlade innehåll, struktur och karaktär.

Hábmer/Hamarøy har studerats under en begränsad tid genom utforskning, inklusive platsbesök och dialog med nyckelaktörer runt om i regionen. Därtill har den inledande researchen även skett utifrån befintligt informationsmaterial, nettsteder och rapporter, innehållande information via bedrifter, föreningar, kommun och andra destinationsrelaterade funktioner.

Den bild som träder fram av Hábmér/Hamarøy är till en början svår att greppa, men blir alltmer mångfacetterad och fängslande ju djupare man dyker ned i den. Här finns de vackra vyerna, fjordlandskapet och naturen. Här finns även de säregna byarna, samfunnet, livsstilen och kulturen.

Hábmer/Hamarøy är präglad av spännande historier med koppling till människor och platser. Historiene är förankrade i ett starkt kulturarv som spänner från äldre stenåldern till vikingar, nordmenn och eldgamle samiska traditioner. Här finns lämningar i form av 9000 år gamla hållristningar till vikingagravar, krigsminnen och samiska boplatser.

Framförallt är Hábmér/Hamarøy unikt för sitt levande kulturarv. Den samiska kulturen lever i allra högsta grad, och Hábmér/Hamarøy är den enda språkforvaltningskommunen för lulesamisk språk.⁹

Habmér/Hamarøy

Hábmer/Hamarøy ligger i Nordland fylke, i overgangen mellom Salten og Ofoten. I och med sammanslagningen med halva Tysfjord kommun, täcker Hábmér/Hamarøy en total areal på 2812 km², varav 2013 km² är landareal och 799 km² är sjøareal.¹⁰

Antalet innbyggere i kommunen är omkring 2800, och de viktigste grendene og tilhørende områder er Storjord, Skutvik, Musken, Tranøy, Drag, Ulvsvåg, Innhavet och Oppeid.

Hábmer/Hamarøy är lulesamisk forvaltningskommune. I det ligger det et betydelig ansvar som er hjemlet i lov, grunnlovens §108 som sier: "Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv".¹¹

I sameloven slås det fast at lovens formål er: "å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen i Norge kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv" (Sameloven § 1-1). Loven presiserer videre at samisk og norsk er likeverdige språk, dvs. at offentlig

forvaltning som betjener befolkningen skal likestille samisk og norsk innenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

Språkløven har også konsekvenser for de ytre tjenesteytende etater slik som helse- og sosialetaten, skoler, barnehager, bibliotek, domstoler, kirkelige tjenester og skilting.

Idag är det anslagsvis 3-400 som snakker lulesamisk i Hábmér/Hamarøy.

Sammanslagningen av Hábmér/Hamarøy och halva Divtasvuodna/Tysfjord har inneburit en lång process, och visioner och mål för den nya kommunen har formulerats.

Hábmer/Hamarøy skal vare et samfunn med felleskap, like verd og trygghet for alle. Kommunen vill arbeide for og skape et samfunn med like muligheter for alle. Samiske befolkningen skal ha mulighet til og sikre og utvikles it språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.¹²

En vellykket sammenslåing er avhengig av at folk, næringsliv og institusjoner på tvers av de to gamle kommunene blir kjent med hverandre. Det er i møtet mellom folk spennende ting kan skje - både innenfor næringsliv, kulturliv og frivilligheten.¹³

I samband med att det nya kommunvapnet skulle tas fram, togs ett initiativ till att engagera befolkningen. En utlysning gjordes där alla som ville bjöds in till att delta i en idéprocess kring hur det nya kommunvapnet skulle se ut. Engagemanget blev stort, och inte mindre än 130 förslag utvärderades slutligen av en jury. Det vinnande förslaget blev ett motiv av ett svanepar, hämtat från det nästan 9000 år gamla hållristningsfältet som kallas "Dyreberget på Leiknes".



Det vinnande bidraget visar på hur länge människor har bodd i området, och har dessutom en sterk symbolisk betydelse som beskrivs fint från en av skaparna.

"Svaneparet er stolt, det er vakkert og elegant. En symbol på to som overlapper hverandre. De hold sammen hele livet ut. De samarbeider og de beskytter sine barn. Og viktigst av alt, de er symboler på like verd." ¹⁴

Næring

Næringslivet i nye Hamarøy går relativt godt. Hjørnesteinsbedrifter som The Quartz Corp og Nord-Salten Kraft, sammen med havbruksnæringen og bygg- og anleggsbransjen representerer stor verdiskaping og attraktive arbeidsplasser. Samtidig har man felles utfordringer knyttet til rekruttering av arbeidskraft.¹⁵

Reiseliv og kulturnæring i nye Hamarøy har et stort uutnyttet potensial for utvikling og vekst. Det er behov for en målrettet destinasjonsstrategi kombinert med en profesjonalisering for helårlig drift i disse bransjene. Ikke minst representerer lulesamisk kultur og levesett noe som er helt unikt i verdenssammenheng.

Innenfor landbruk, skogbruk og reindrift er det også potensiale for utvikling og vekst. Primærnæringen bidrar i stor grad till att skapa ett levande samfunn, och inngår också som ett satsningsområde i Næringsstrategien för Hamarøy.

Resa till Håbmer/Hamarøy

Håbmer/Hamarøy ligger lang fra naturlige regionsentra. Narvik, Fauske, Svolvær, Sortland, Harstad og Bodø ligger alle 2,5 til 3 timers reise fra kommunesenteret Oppeid. Samtidig er kommunikasjonene dårlig mellom kommunen og disse sentraene.¹⁶

Resan till Håbmer/Hamarøy är en opplevelse, såväl om man anländer genom kombinationen av flyg till Bodø och vidare med båt, eller med tåg till Narvik och vidare med buss eller hyrbil.

Føljande finns att läsa om resan till Håbmer/Hamarøy:

Til Hamarøy kan du reise både med bil, båt og buss.

- *Båt: Opplevelsen starter på reisen til Hamarøy. Fra båten kan man nyte det mektige landskapet Salten har å by på, eller få kjenne på naturkreftene på dager med vær og vind. Turen tar ca. 2 timer og 30 minutter. Hurtigbåten har daglig anløp til Skutvik.*
- *Bil: Fra Bodø kjører man Rv 80 til Fauske og tar så av til E6 mot Hamarøy, en flott kjøretur på opp mot tre timer.*
- *Buss: Dersom du foretrekker buss i stedet for bil, går det daglige avganger fra Bodø til Hamarøy.*

Hurtigbåten från Bodø som har daglig anløp til Skutvik, går vidare till Svolvær. Under sommarmånaderna går även fergeforbildelse til Svolvær. På skyltar i Skutvik kan man läsa "Porten till Lofoten".

Som besökare till Håbmer/Hamarøy upplevs det idag delvis svært att planera resan, vilket kräver navigering bland olika appar och nettsted för att se turtabeller och köpa biljetter till de olika resealternativen.

Reiseliv

Håbmer/Hamarøy kommun är medlem i Visit Bodø. Via visitbodo.com finns turistinformatiön att läsa om Håbmer/Hamarøy. Informationen som finns här är framförallt på norska, och endast en begrensad utvald information även på engelska.

Information om destinationen finns även att ta del av via andra nettsted och turistbroschyre.

Bland beskrivningarna om destinationen finns följande att läsa:

"Hamarøy/Håbmer er selve Æventyrlandet i en storslått natur som strekker seg fra fjord til fjell. Vestfjorden åpner mot Lofotveggen og for lyset som setter himmel i brann. Kyst, høye fjell og lave åser gir et levende og innbydende landskap."

"Hamarøy strekker seg fra fjord til fjell. Fra værhardt kystlandskap langs Vestfjordens bredder til høyfjell på grensen mot Sverige. Hamarøy er en vidstrakt kommune som favner om det meste som naturen kan tilby. Her finner du fine fiskevann, store skog- og fjellområder som gir unike muligheter for jakt og bærplukking, samt nærhet til havet med rike fiskeressurser."

Håbmer/Hamarøy har kännetecknande och starka besøksattraktioner så som Tranøy fyr, Hamsunsenteret, Hamsuns barndomshem, Årran lulesamisk senter, och snart också Cermaq visningssenter som är under oppbyggnad. Därutöver kan även nämnas Rørvik gård, Korsnes museum och hållristningarna på Leiknes.

Destinationen kan erbjuda ett stort antal utomhusaktiviteter som fotturer, midnattssol, nordlys, båtturer, kajakkpaddling, jakt, fiske i hav och fjellvann, mindfulness, klättring, bergsbestigning, fina badstränder, vackra holmar och öar.

Via funktionen BUA utstyrssentral kan innbyggere låne langrennski, skøyter, sykler, kano, kajakk, telt, turutstyr og mye mer. Utlån ved BUA skal gjør det enklere for barn og unge å låne sport- og fritidsutstyr og stimulere til aktivitet.

I Håbmer/Hamarøy finns möjlighet till ett en stor variation vad det gäller uteliv och äventyr. Samtidigt är det idag få lokala bedrifter med opplevelsesprodukter for besøkare. Det som finnes leveres hovedsakelig av bedrifter som inte ligger i Håbmer/Hamarøy.

Reiselivs- og kulturnæringen i Håbmer/Hamarøy består av et bredt og sammensatt spekter av små og mellomstore bedrifter. Flertallet er deltids- eller sesongbedrifter.¹⁷

Árran lulesamiskt senter

Árran, som ligger i Ájluokta/Drag, er et nasjonalt lulesamisk senter. Árran betyr arne eller ildsted.¹⁸

Senteret er en samisk fag-, kunnskaps- og kompetanseinstitusjon som utøver samisk museumsvirksomhet, duodjevirkosomhet, språkvirkosomhet, og samisk kunst- og kulturvirksomhet. Sametinget støtter dette i form av økonomisk midler til drive museum, språksenter og kulturhus.¹⁹

Árran skal være en profesjonell og aktiv forvalter, utvikler og formidler av et levende lulesamisk språk, samisk kultur, historie og samfunnsliv.

På Árran kan besøkere lære sig mer om samisk historia, kultur och samfunnsliv. Här finns en utställning som presenterer den lulesamiske levemåten. Utställningen omhandler den lokale samiske identiteten, og grunnlaget for lulesamisk identitet.

Forskjellige mennesker har ulik oppfatning om sin samiske identitet og det lulesamiske samfunnet er mangfoldig.

Árran har en avgörande betydelse när det kommer till att styrke formidlingen av samisk historie, språk, kultur og samfunnsliv. Därför är det ett viktigt utvecklingsmål att styrke Árran som besøksmål, kulturhus og møteplass.

Hamsunsenteret

Håbmer/Hamarøy är starkt förknippat med den världsberömda författaren Knut Hamsun (1859-1952). Knut växte upp på Hamarøy och många av hans historier hämtar inspiration härifrån. Knut Hamsun var en nyskapande og banebrytende moderne forfatter. Flere av Hamsuns bøker er i dag klassikere i verdenslitteraturen. I 1920 ble Knut Hamsun tildelt Nobelprisen i litteratur for romanen *Markens grøde* (1917).²⁰

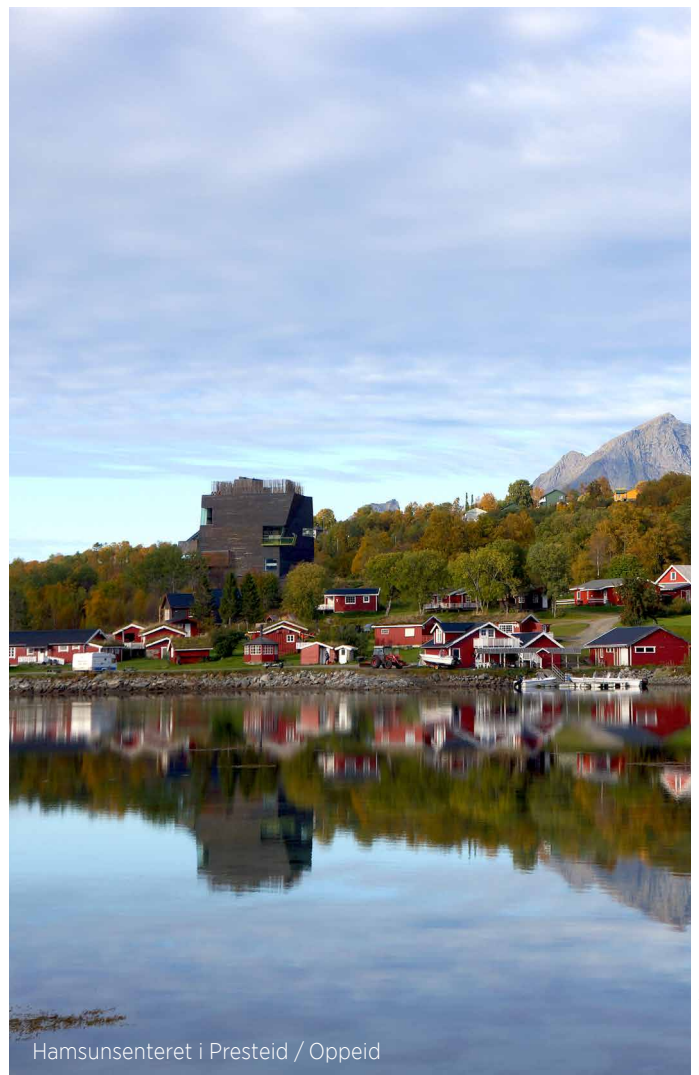
Hamsunsenteret, som ligger på Presteid i Hamarøy, er et nasjonalt senter som presenterer Knut Hamsun, hans liv og forfatterskap. Hamsunsenteret eies av Nordland fylkeskommune og drives av Stiftelsen Nordlandsmuseet. Nordlandsmuseet har tre anlegg i Hamarøy; Hamsunsenteret, Knut Hamsuns Barndomshjem og Hamarøy Bygdetun.

Hamsunsenteret har over 20 000 besøkende hvert år, reiser landet rundt med foredrag og forestillinger om Knut Hamsuns litteratur og arrangerer Hamsundagene annet hvert år.²¹

Hamsunsenteret er tegnet av arkitekten Steven Holl og er tildelt og nominert til en rekke arkitekturpriser og utnevnelser.²² Det var ett omdiskuterat bygge när det kom till 2009, och blev bland annat beskrivet som "*En loddrett frekkhet midt i landskapet.*"



Árran lulesamiskt senter i Drag



Hamsunsenteret i Presteid / Oppeid

På Hamsunsenterets hemsida står följande beskrivet:

*"Hamsunsenteret er en hyllest til Hamsuns dikting, lyset og naturen. Senteret kan best beskrives som et "sanse senter". Lys, arkitektur, litteratur og natur er stikkord som kan oppleves."*²³

"Hamsuns romanfigurer har etterlatt seg spor i byggets arkitektur, og i den store utstillingen kan du utforske Knut Hamsuns omstridte liv og litteratur."

"På Hamsunsenteret får du opplevelser og aktiviteter som arkitekturvandring, forelesninger, filmvisninger, debattkvelder, forfattermøter, konserter, temautstillinger og æventurer."

Hamsuns rike

Omkring 2004 togs ett initiativ till att etablera ett reiselivsselskap under namnet *"Reiseliv i Hamsuns rike"*. Ett ambitiöst arbete genomfördes, och projektet ledde till konkreta resultat.

Reiselivsselskapet samlade reiselivsnäringen och uppmuntrade till utökat samarbete mellan bedrifter. Fysiska resultat som fortfarande är synliga runtom i Håbmer/Hamarøy består bland annat i form av informationsskyltar och turkort. Tidigare fanns även en hemsida som numera är nedlagd.

Men begreppet lever kvar, bland annat i följande beskrivning av destinationen:

*I skjæringspunktet mellom Salten, Ofoten og Lofoten ligger Hamsuns Rike slik det er kjent fra Knut Hamsuns romaner. Hans fantasi skapte et æventyrland som folk fra hele verden drømmer seg bort i.*²⁴

Reiseliv i Hamsuns rike fungerade bra på många sätt. Framförallt för att få igång samarbete och dialog. En av anledningarna till att reiselivsselskapet lades ned var, utöver andra utmaningar, att det inte fanns en uttalad gemensam identitet från alla håll. Samtidigt finns här ett stort värde, att ta tillvara de resultat som utvecklades genom initiativets olika delprojekt.

På tur

Gjennom prosjektet *På tur i Hamsuns rike* og Det nasjonale turskiltprosjektet, er det skiltet og merket turstier i Hamarøy, samt laget turkort til disse turene, og et knippe andre turstier som ikke er merket.²⁵

Det finns otaliga turstier inom destinationen med stor potential att utvecklas och marknadsföras. Däribland historiskt viktiga Grenseleden som sträcker sig från Gällivare till Sørfjorden. Grenseleden har genom ett EU-projekt på senare år rustats upp med nya ledmarkeringar, skyltar, broar, vindsydd, dass och vedförråd. och även

Det finns en stark lokal kultur kring att gå på tur. Destinationen erbjuder ett stort antal markerade turstier som används flitigt, inte minst av innbyggerne själva.

Många innbyggare är med i rörelsen "Ti på Topp", som går ut på att deltagarna utmanas till att genomföra och registrera sina turer.²⁶ Dertil arrangerer Nord-Salten Turlag (NST) en rekke fellesturer både sommer og vinter, og de gir ut eget turprogram.²⁷

Barnas Turlag Hamarøy er en undergruppe av Nord-Salten Turlag, og en del av Den Norske Turistforenings til-bud til barn og barnefamilier. Et aktivt uteliv er viktig for å gi barn en god oppvekst. Barnas Turlag er et lavterskeltilbud for småbarnsfamilier, som gir barna en god introduksjon til turlivets gleder.²⁸



Exempel på befintlig skyltning



Utsikt från Tranøy Fyr

Tranøy

Tranøy er en plass som mange kjenner til då Håbmer/Hamarøy kommer på tal.

Tranøy har en historisk forankring som ett gammalt handelssted og lotsstasjon. Her finns historien om den unge Knut Hamsun som jobbade her på handelsstedet i Tranøy som femtonåring.

Idag är där restauranger, gästgiverier och konsthaller i de gamla byggnaderna. Tranøy har också en egen skulpturpark.

Tranøy fyr är en av de mest kända platserna i Håbmer/Hamarøy, framförallt för sitt vackra läge och bildskönhet. Tranøy fyr ligger ytterst på Hamarøy, ut mot Vestfjorden, midt i noen hundre kilometer av Norges mest dramatiske kystlandskaper.

Övriga insikter

Håbmer/Hamarøy är en destination med mycket potential. Här finns mycket innehåll, och möjlighet till ett aktivt uteliv och rikt kulturliv. Den inledande researchen framhäver utvalda delar från destinationen. Samtidigt finns här mycket mer som vore värt att nämna.

- *Håbmer/Hamarøy är en klätterdestination. Här finns Sleppen og Nordland klatrefelt, guidade klätterturer till bland annat Hamarøyskaftet og en aktiv klätterklubb. En ny klätterhall håller på att byggas i Oppeid.*
- *Ulvsvågskaret är ett friluftsområde som erbjuder högklassiga skiløyper vintertid, og fina fotturer under resten av året.*
- *Knut Hamsund Videregående Skole i Håbmer/Hamarøy har en unik, nasjonal friluftslivslinje som et av flere studietilbud.*
- *Håbmer/Hamarøy ingår i utmärkelsen Europeisk Kulturhovedstad 2024, som Bodø og Nordland tilldelats. Temat "Arctication" hänvisar till innehållet genom orden Art, Arctic, Culture og Communication.*
- *Håbmer/Hamarøy har en kulturskole som også er et lokalt ressursenter, og skal bidra til høy aktivitet i det lokale kulturliv.*
- *Bland festivaler og event i Håbmer/Hamarøy kan næmnes Hamsundagene og Skutvikdagene.*
- *På Skutvik finns kunstverket Stella Maris som ingår som ett av 36 kunstverk i Nordland fylkes-kommunes store kunstprosjekt "Skulpturlandskap Nordland". Kunstverkene er permanent plas-sert ute i landskapet og kan oppleves hele året.*

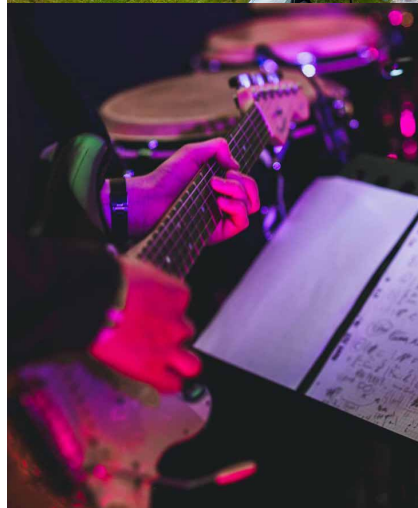
- *I Håbmer/Hamarøy finns en tydelig koppling till att fortelle historier og förmedla kunnskap. Hamsunsenteret, Årran lulesamisk senter og Cermaq visningssenter förmedlar alla kunnskap.*
- *En idé finns om att skapa projektet "Litteraturlandskap Nord" med fokus på Formidling, Forlag og Folkebibliotek.*
- *Hamsunsenteret er et populært reisemål for skoleklasser.*
- *Det finns en starkt engagemang inom föreningsliv og en sterk dugnads-anda i Håbmer/Hamarøy.*
- *Håbmer/Hamarøy har många förstklassiga råvaror att använda för att skapa matopplevelser. Däribland färsk, torkad eller saltad fisk, klippfisk, hval, elg, lamm, lax, bær, sopp og hummer.*
- *Tysfjord har en hummerbestand som er registrert som verdens nordligste.*
- *Tysfjorden er 897 m dyp og dermed Nord-Norges dypeste fjord og hele landets nest dypeste.*
- *Hollywoodfilmen Downsizing, med Matt Damon og Christoph Waltz i hovedrollene, spelades delvis in i Tysfjorden.*
- *Ved Tysfjordens innerste arm, Hellmofjorden, ligger Hellmobotn bare 6,3 km fra grensen.*
- *Tidigare har Tysfjorden om høsten og vinteren varit samlingssted for spekkhoggere, og en destination for spekkhogger-safari.*
- *Hellemojuvet i Tysfjord er en av Nord-Europas største og mest utilgjengelige canyonerer.*
- *Råggejåvrreråggje (RJR) i Tysfjord er Norges dypeste grotte, med 580 meter høydeforskjell fra inngangen på toppen av fjellet til utgangen som ligger noen få meter over fjorden. Råggejåvrreråggje er den nest dypeste gjennomgangsgrotten i Nord-Europa.*
- *Sami Safari Camp er en ny bedrift som erbjuder lavvo-glamping i Mannfjorden. Det är ett eksempel på en typ av opplevelse som destinationen har möjlighet att utveckla og erbjuda, med sterk anknytning till den lokale identiteten og kulturen.*
- *Vindkraftproduksjon er under bygging i Sørfjorden. Heri ligger også midler via Vind-Vinn i forhold til kraftutbyggingen. Disse skal gå til friluftsliv, samfunnsbygging, destinasjons- og besøksstrategi.*

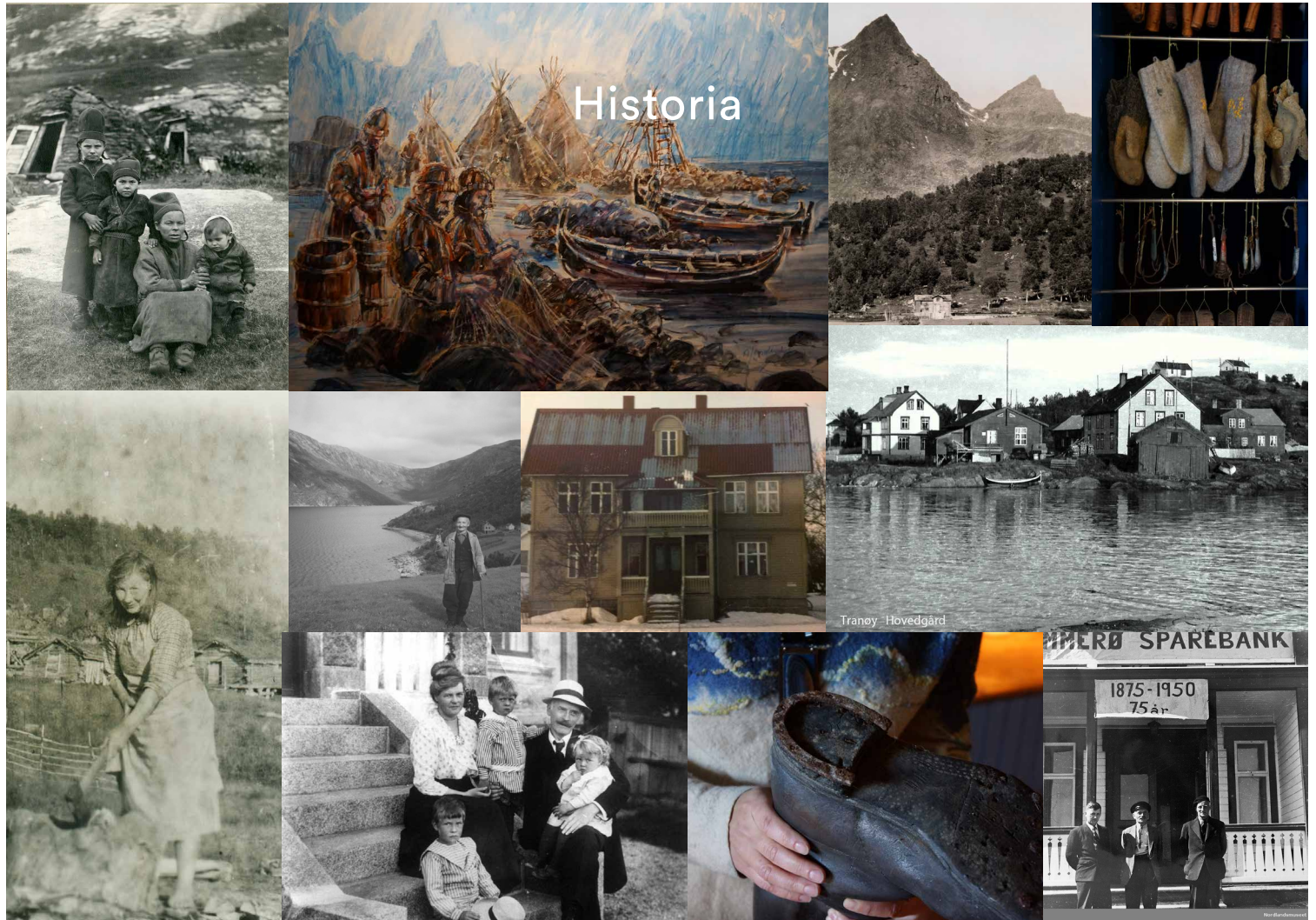
Inledande inventering

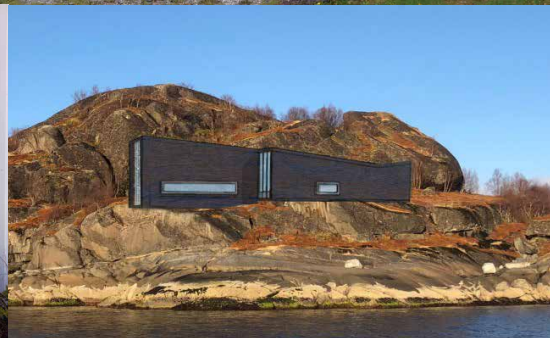
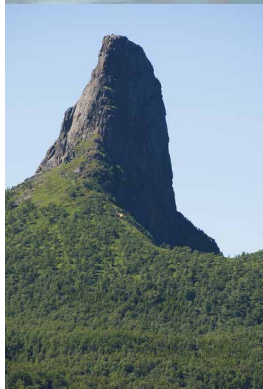
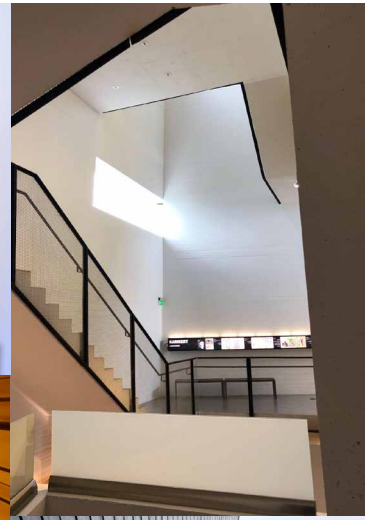
I samband med utforskningen av Håbmer/Hamarøy har det innanför forprosjektets ramar gjorts en första inventering av destinationens uttryck. Allt från fysiska miljöer till skyltar, informationsmaterial, kultur och mat har dokumenterats.

Inventeringen kompletterar den samlade bilden av destinationen och ligger till grund för den fortsatta destinationsdesignen.













Åpen dugnad

I slutet av september 2019 samlades folk från bygden på Hamsunsenteret for ått tillsammans starta opp processen og bidra till forprosjektet. Det hela skedde som ett öppet arrangemang, och lockade runt fyrtyio deltagare.

Utöver en introduktion till forprosjektet, gavs en föreläsning om destinationsdesign som metod. Därtill hölls gruppövningar inriktade på ått identifiera utvecklingsbehov, og skapa gemensam forståelse kring utmaningar og möjligheter i samband med steds- og destinationsutvecklingen.

Senare under høsten, i slutet av oktober, skedde ytterligere ett öppet möte som en oppfølging. Resultatet från den första dugnaden og analysen sammanfattades og presenterades, og en dialog fördes inför neste trinn. Med vid detta tillfälle var även de nordiska partnerna från det NORA-prosjekt Hamsunsenteret deltar i, og även de involverades og bidrog till analysen.

Analys: Opplevelsen av Håbmer/Hamarøy

Som en del av analysen har innbyggere og besøkare beskrivit den nuvarande opplevelsen av Håbmer/Hamarøy. Det har skett genom øvninger i samband med åpen dugnad.

Opplevelsen av av Håbmer/Hamarøy har skett gjennom en metod som kallas "The Journey", og inkluderat perspektivet från innbyggere, innflyttere og besøkare/gjester.

Innbygges opplevelser av Håbmer/Hamarøy

Vardagslivet i Håbmer/Hamarøy beskrivs som en mix av jobb og fritid. Samtidig som dagarna fylls av arbeidsliv og oppgifter, finns där även tid för en aktiv fritid. Fritidsaktiviteterna är ofta kopplade till uteliv, men där finns också beskrivet ett utbud av diverse aktiviteter inom sport- og kulturutøvelse.

De bästa opplevelsene i ått bo i Håbmer/Hamarøy är till stor del kopplade till nærheten till naturen. En framträdande kvalitet som beskrivs är också sammenhållningen mellom folk, gott naboskap, trygghet og tilhørighet.

Bland de mindre bra opplevelsene næmns begrensade øppettider, dåligt vintervæglag og utfordringer med kollektivtrafiken vid dåligt vær.

Innflytters opplevelser av Håbmer/Hamarøy

Selvfølgelig finns det mange anledninger for ått flytta till Håbmer/Hamarøy. Några av de som næmns är jobbmøjligheterna eller kjæresten, men även äventyrlusten, og nærheten till natur og friluftsliv. Därtöver lockar samfunnet med kvaliteter som kopplas till åpenhet og tillit mellom mennesker. Ått det finns möjligheter ått finna boligheter som är prisverdige, og med vacker utsikt, beskrivs också som en bonus.

Opplevelsen av ått flytta till Håbmer/Hamarøy beskrivs som inbjudende og vælkomnende. Det finns flere sammenhang som ger innflyttere möjlighet till ått komme in i samfunnet. Sociala kontakter næmns är naboer og jobbkolleger, og det finns flere sociala aktiviteter som trening, idrett, friluftaktiviteter, kurser og pubquiz.

N nærheten till naturen og ett rikt friluftsliv med mange "instamoments", samt ått mennesker är åpensinnade og vænlige beskrivs som de bästa opplevelsene med Håbmer/Hamarøy.

Bland de mindre bra opplevelsene næmns den långa vintern, delvis avsaknad av utbud og delvis bristende tilgang till spesifikk hjelp og support.

Gjesters opplevelser av Håbmer/Hamarøy

Bilder på vacker norsk natur, kystlinjen, skjærgården og nordlys. Nord-Norge som destination. Det är några, av de mer generella reseanledningarna som næmns for Håbmer/Hamarøy. Sen finns de mer spesifikke anledningarna. Däribland Hamsunsenteret og steder kopplade till Hamsun. En av de viktigaste anledningarna som næmns är ått få oppleve destinationens unike kultur, mat, mennesker og livsstil. Opplevelser kopplat till den samiske kulturen beskrivs som lockende.

Folket, umgængen og møtet med mennesker framhævs som några av de bästa opplevelsene från ett besøk till Håbmer/Hamarøy. Det beskrivs som personligt, autentisk åtte og varmt. Naturopplevelsene og de vakre vyerna næmns också, liksom god mat, bra boende og bra værdskap. Därtill lyfts minnesverdige plater fram, kopplat till sterke historier og bra historieformidler. Den samiske kulturopplevelsen ger ett sterkt inntrykk, og lust till ått upptække og oppleve mer.

Den långa resan till Håbmer/Hamarøy beskrivs som en av de mindre bra opplevelsene, liksom den lokale transporten mellom plater inom destinationen. Wifi på båten till Håbmer/Hamarøy är något som etterfrågas. Destinationens identitet kan utvecklas, og sambandet mellom de ulike platserna inom destinationen beskrivs som øtydlig. Informationen om destinationen kunde vara bættre.

Analys: Utvecklingsbehov

Utvecklingsbehov har analyserats genom tillämpning av metoden "Open Space". Det är en metod som utgår från ett grundtema, och som ger deltagarna möjlighet att fritt formulera, diskutera och söka lösningar på utvecklingsbehov som engagerar dem.

I detta fall var grundtemat "Sammen for et attraktivt Håbmer/Hamarøy".

Emnesområden som togs upp för Håbmer/Hamarøy var följande:

- Barn / Ungdom / Tilbud - Møteplasser
- Det lulesamiske
- Framsnakking / identitet
- Informasjon
- Jobber - hvordan legge til rette for nyetableringer
- Transport og infrastruktur
- Kulturhistorie
- Lokal mat
- Turisme og reiseliv

Deltagarna fick även till uppgift att markera vilka områden som har högst prioritet, och vilka områden man själv känner att man vill fortsätta att bidra inom.

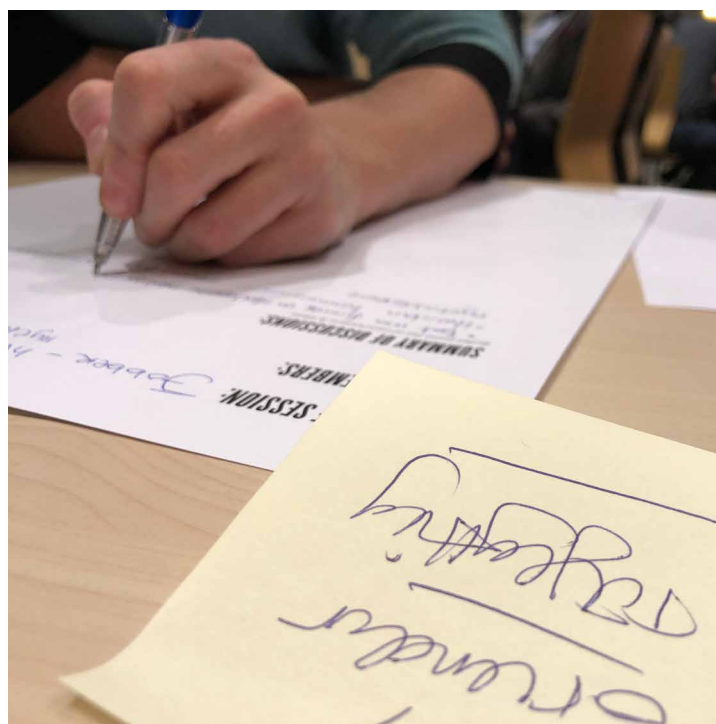
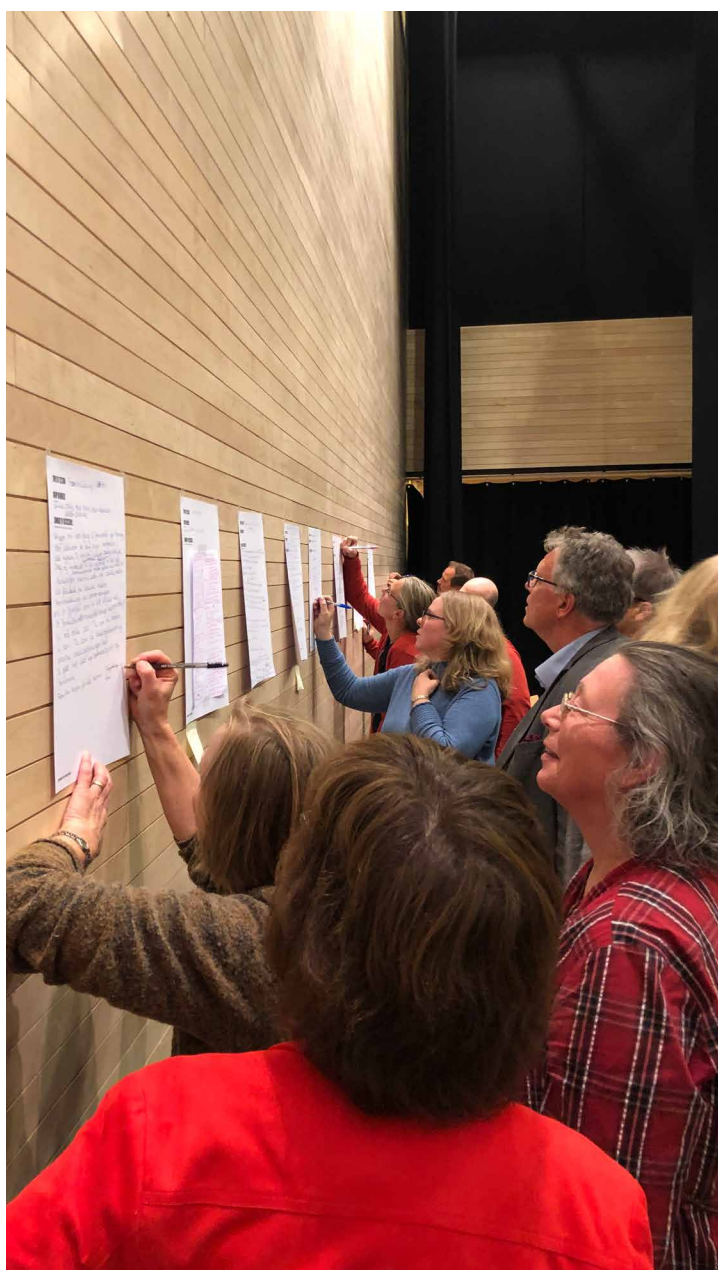
De områden som engagerade flest var

Barn / Ungdom / Tilbud – Møteplasser

Transport och infrastruktur

*Framsnakking / identitet" och
"Informasjon*

Det är viktigt att ta tillvara på engagemanget och drivkraften som framkommer, genom uppföljning och kontinuerlig dialog. Drivkraften utgör en avgörande grund för samarbete och samskapande i den fortsatta destinations- och stedsutvecklingen.



Refleksjoner

Anledningarna till att stärka Håbmer/Hamarøy som sted och som destination är många.

Precis som initiativet till detta forprosjekt kallas, och som är rubriken på denna forprosjektrapport, handler det att etablera en process och en positiv kultur i bygden för att samarbeta för ett attraktivt Håbmer/Hamarøy.

Det är ett mångfacetterat arbete. Inom traditionell destinationsutveckling och marknadsföring ligger ofta fokus på det turistiska perspektivet, där målet är att attrahera fler besökare. Numera har perspektivet förändrats. Mer fokus behöver ligga på vem som ska attraheras och av vilken anledning, och destinationsutveckling och stedsutveckling går alltmer ihop.

Begreppet 'Destination Marketing' har bytts ut till 'Destination Management', då fokus behöver läggas på ett större spektra än enbart marknadsföring och försäljning. Det handlar även om bland annat hållbar utveckling, fysisk planering, ansvarsfull turism och besöksförvaltning.

För Håbmer/Hamarøy bør fokus ligga på att attrahera såväl besökare som innflyttere, företag och investeringar. Inte minst, utan kanske främst av allt, bør fokus ligga på att attrahera redan befintliga innbyggere.

Genom att stärka känslan av stolthet hos innbyggerne i Håbmer/Hamarøy stärks identiteten och den gemensamma utvecklingsandan. Dessutom förstärks fortellingen om Håbmer/Hamarøy som en interessant och genuin plats. En plats som skapar nyfikenhet hos potentiella besökare, och som är attraktiv för innbyggere.

Innbyggerne är otroligt viktiga som ambassadörer, mer än någonsin tidigare.²⁹ I takt med att den klassiska turistinformationen har digitaliserats, har det personliga värdeskapet blivit hyperlokalt. Innbyggerne, och tidigare besökare till destinationen, blir alltmer betydelsefulla som värdar. Besökare har allt mindre kontakt med officiella turistvärdar och turistkontor. Istället är alla på destinationen värdar.

I en rapport från Håbmer/Hamarøy kommun, beskrivs trenden att gå från 'Marketing' till 'Management'.³⁰ Detta bør ses som en sanning med modifikation. Snarare bør 'Marketing' tillsammans med 'Development' ses som en del av 'Management'.

Fortellingen om vår destination är avgörande för att locka besökare, innflyttere och investerare. Men fortellingen sker inte endast genom traditionell marknadsföring, utan genom opplevelser som genererar historier om vår destination. Vi måste därför ständigt fortsätta utveckla allt som fortellingen om vår destination opplevs genom. Allt från den byggda miljön, till maten, aktiviteterna och mötet med människor.

Potential att växa

Det finns en stark potential innafør reiselivsnæringen i Håbmer/Hamarøy.

Reiseliv är en av de næringer som växer mest internationellt, och prognoserna visar att tillväxten kommer att fortsätta öka.³¹

På senere år har det varit en kraftig vøxt av antallet utlændska besøkere till Norge, men den viktigaste marknaden är fortfarande besøkere från det egne landet. Utöver norrmen kommer de allra flesta øvernattningsgæsterna från den europeiske marknaden.³²

Kultur och natur

Håbmer/Hamarøy har en kombination av kultur og Nord-Norsk natur. Det är precis det innehåll som efterfrågas, och som har visat sig vara viktig for værdeskapandet.

Just kombinationen natur og kultur har visat sig vara en vinnande kombination for værdeskapandet. De starkaste associationerna folk i allmånhet har till Norge är natur med fjordar, berg og nordlys. Samtidig er det framførallt tillgången og utbudet av kulturaktiviteter som økar konsumtionen. Det är just därför kombinationen av kulturopplevelser og naturopplevelser er så viktig. Naturopplevelserne er viktiga for de fleste besøkarna, og kulturopplevelserne kompletterar opplevelsen.³³

Håbmer/Hamarøy har en stark kulturell kunnskapsførmedling genom Hamsunsenteret og Årran. Med Cernaqs visningssenter tillkommer ytterligere en aktør inom just kunnskapsførmedling. Dertil finns i Håbmer/Hamarøy festivaler, musikevent, teater, kunst og lokalt hantverk. En del av utbudet er sedan tidigare välkønt for besøkande, medans en del kan bli synligere og kopplas tydligere till destinationen.

Det finns en stor potential i att jobba med kulturområdet for destinationen. Det är økså viktig med tanke på det kommande Kulturhovedstadsåret 2024.

Addera matopplevelser

Mat är en viktig del av upplevelsen. Det behövs historier om ett Norge som erbjuder intressant kultur och historia, och en variation av kulinära upplevelser.³⁴

Håbmer/Hamarøy har tillgång till fantastiska råvaror från hav, skog och mark, och det finns flera bra exempel på aktörer som erbjuder matopplevelser.

'Food Tourism' är ett område som har växt starkt under flera år. Matturisme er å fremme spisesteder, ingredienser, retter, matlaging og evenementer som salgbare produkt. Det er noe som trekker folk til et område, på samme måte som kulturelle, rekreasjonsmessige, historiske eller geografiske elementer.³⁵

Här finns det en stark utvecklingspotential för Håbmer/Hamarøy, och särskilt just kombinationen av mat, kultur, natur, äventyr och folk.

Identitet och livsstil

Beskrivelsen av destinationen upplevs idag som något generell. Det kunde vara mer fokus på den unika kulturen i kombination med naturen. Mer känsla av själ och inriktning på den egna identiteten som människor i bygden förknippar sig med och är stolta över.

Håbmer/Hamarøy borde lyfta fram livsstilen tydligare. Det är något som lockar såväl inflyttare och besökare. I analysen framhävs samhörigheten och den inbjudande, välkomnande, åpne attityden hos innbyggere. Utveckla och lyft fram fortellingen om samfunnet.

I analysen visades ett stort engagemang kring emnesområdet barn och ungdom, och tillbud på møtesplasser. Det är också något som kan bli tydligare i beskrivelsen och fortellingen om destinationen.

Unga människor måste attraheras av platsen. Om man inte är attraktiv för gruppen 18-35-åringar så är man illa ute. Det är den grupp som flyttar allra mest. Och det finns naturliga anledningar till det. Dels är det dags att lämna hemmet, dels är det en ålder då vi utbildar oss och skaffar jobb och dessutom är det ofta i en period då vi ännu inte skaffat barn och därför är mer lätttröliga.³⁶

Att fokusera mer på livsstilen handlar om att visa upp människorna som bor och verkar på platsen. Att fortelle historier från vardagen, om det som händer. Det samtida, som platsen karaktäriseras av. Det handlar om att fortelle inspirerande historier om den unika livsstilen och kulturen.

Genom att lyfta fram livsstilen skapas kontext och platsspecifika, unika, intressanta upplevelser. Det blir personligt och äkta. Det blir upplevelser som besökare minns och forteller vidare, och som skapar stolthet hos innbyggere och stärker den egna kulturen.

Ett viktigt inslag i den samlade identiteten för Håbmer/Hamarøy är den lulesamiska identiteten. Håbmer/Hamarøy är lulesamisk forvaltningskommune. Denna forprosjekt rapport särskiljer inte samiske næringer, samisk reiseliv eller samiske kultur næringer. Det ses snarare som en naturlig del inom alla områden. Samtidigt ses det som viktigt att genomgående främja och synliggöra det samiska inslaget. Det utgör en central del i vad som gör Håbmer/Hamarøy unikt.



Förväntad upplevelse

Upplevelsen av destinationen bygger ofta på en förväntad bild. En bild som har förmedlats genom destinationens marknadsföring, hemsida och bilder på sociala medier.

Som en del av destinationsdesignen talar vi om beröringspunkter, eller touch points. Det är alla de tillfällen som besökaren kommer i kontakt med och upplever destinationen under hela sin resa. Även om det är svårt att styra allt, så har vi alltså möjlighet att påverka och styra den totalupplevelsen.

Opplevelsedesign handlar om å se den totale leveransen fra kundens ståsted, og lage opplevelsen slik at den får størst mulig verdi for brukeren. En god opplevelse kan ses som en forestilling med en serie scener og sceneskift. Håndteringen av disse sceneskiftene påvirker opplevelsens rytme og dermed totale kvalitet.³⁷

Opplevelsepyramiden är ett praktiskt verktyg för att analysera, förstå och förstärka de upplevelsebaserade elementen i en produkt.³⁸

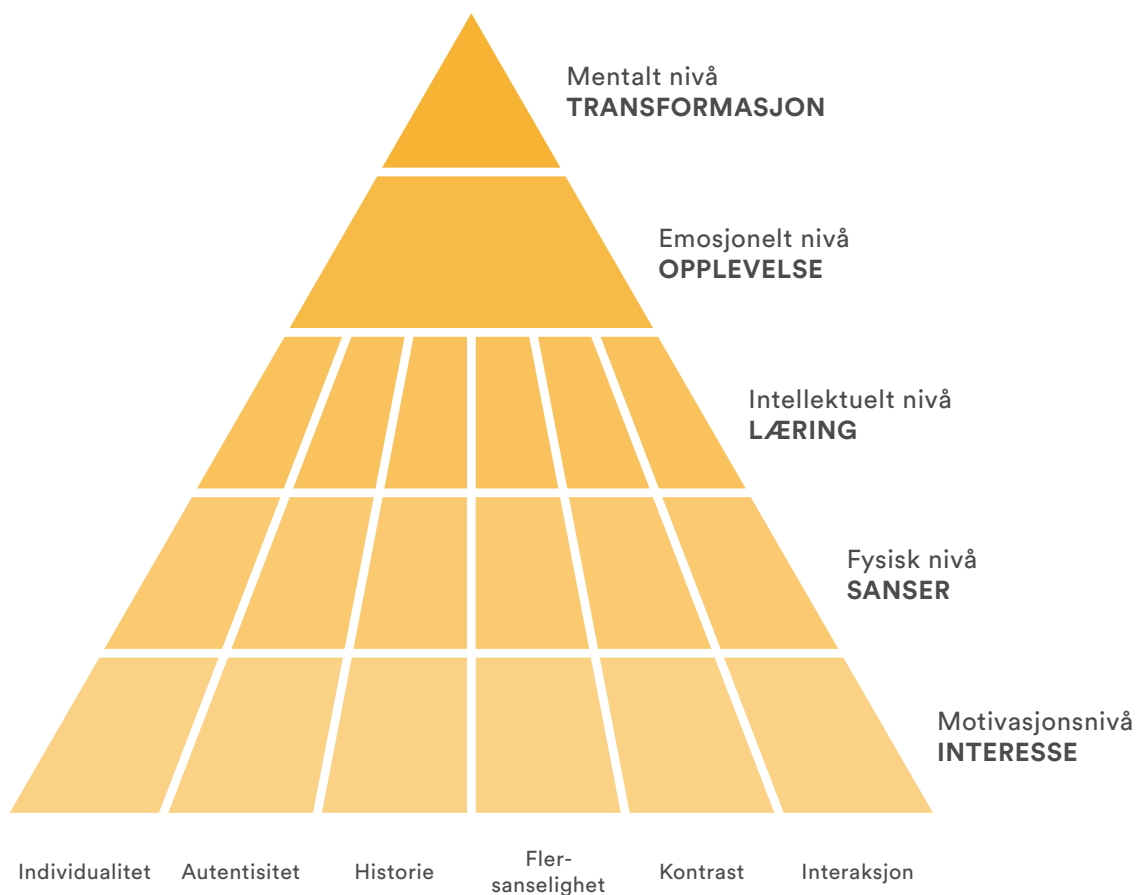
Analysen av Håbmer/Hamarøy kompletterades med en kortare undersökning av så kallad UGC, eller "User Generated Content".

Fotografier som delas via sociala medier visar upp en bild av en plats, som potentiella besökare ser. Dessa bilder skapar uppmärksamhet, och kan leda till att besökare lockas till en plats, med eller utan destinationens medverkan.

Bilder samlades in från Instagram med hashtag #hamarøy, #tysfjord och #skutvik.

Följande bilder visar fotografier från Instagram med hashtag #skutvik, samt fotografier från ett besök i Skutvik

Hur ser upplevelsen av destinationen ut? Vilka uttryck har destinationen? Vad möts besökaren av? Allt från skyltar, till den byggda miljön, bemötandet och övrigt innehåll. Allt detta leder till olika intryck hos besökaren, och ett samlat avtryck.



Opplevelsespyramiden

Bærekraftig utvikling

Framgångsrika destinationer fokuserar på bærekraft och värde före volym. De håller fast vid sin fastlagda strategi på lång sikt, och arbetar med årliga handlingsplaner.³⁹

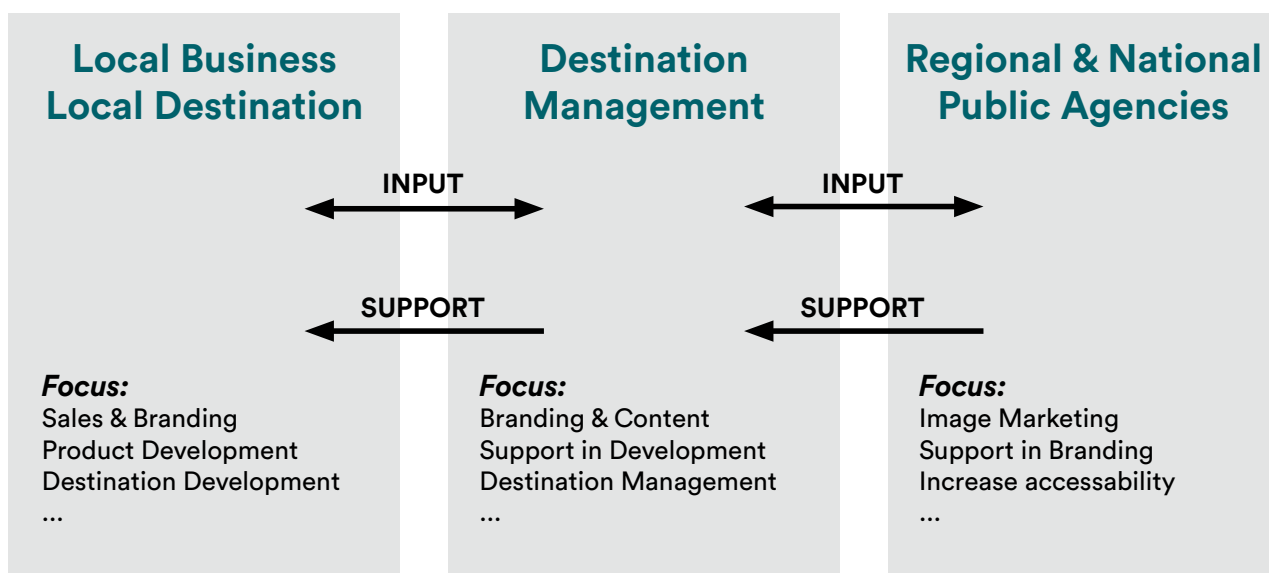
För att bygga upp en långsiktig, hållbar och lönsam tillväxt från turism måste destinationsutvecklingen organiseras. Det måste finnas en samarbetsplattform att arbeta från, som är kopplad till berörda intressenter. Olika perspektiv måste involveras från kommun, myndigheter, privat sektor, innbyggare och andra funktioner.

Det behövs en väl fungerande struktur, som möjliggör interaktion mellan lokala, regionala och nationella nivåer. En struktur baserad på gott samarbete och dialog, och support som understödjer utvecklingen.⁴⁰

Destination Management innebär att leda, påverka och koordinera utvecklingen och alla aspekter inom destinationen som kan bidra till besökarens upplevelse, och samtidigt ta hänsyn till behoven hos besökare, innbyggare, företag och miljö.

Det handlar om att utveckla destinationen med fokus på miljömässig, ekonomisk, kulturell och social hållbarhet.

En bærekraftig destinationsutveckling bör ta hänsyn till Agenda 2030 och kontrollera hur alla 17 globala målen möts.⁴¹



Exempel på samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå



Neste trinn

Det är nu det börjar. Den här forprosjektrapporten utgör en grund inför den fortsatta destinationsutvecklingen.

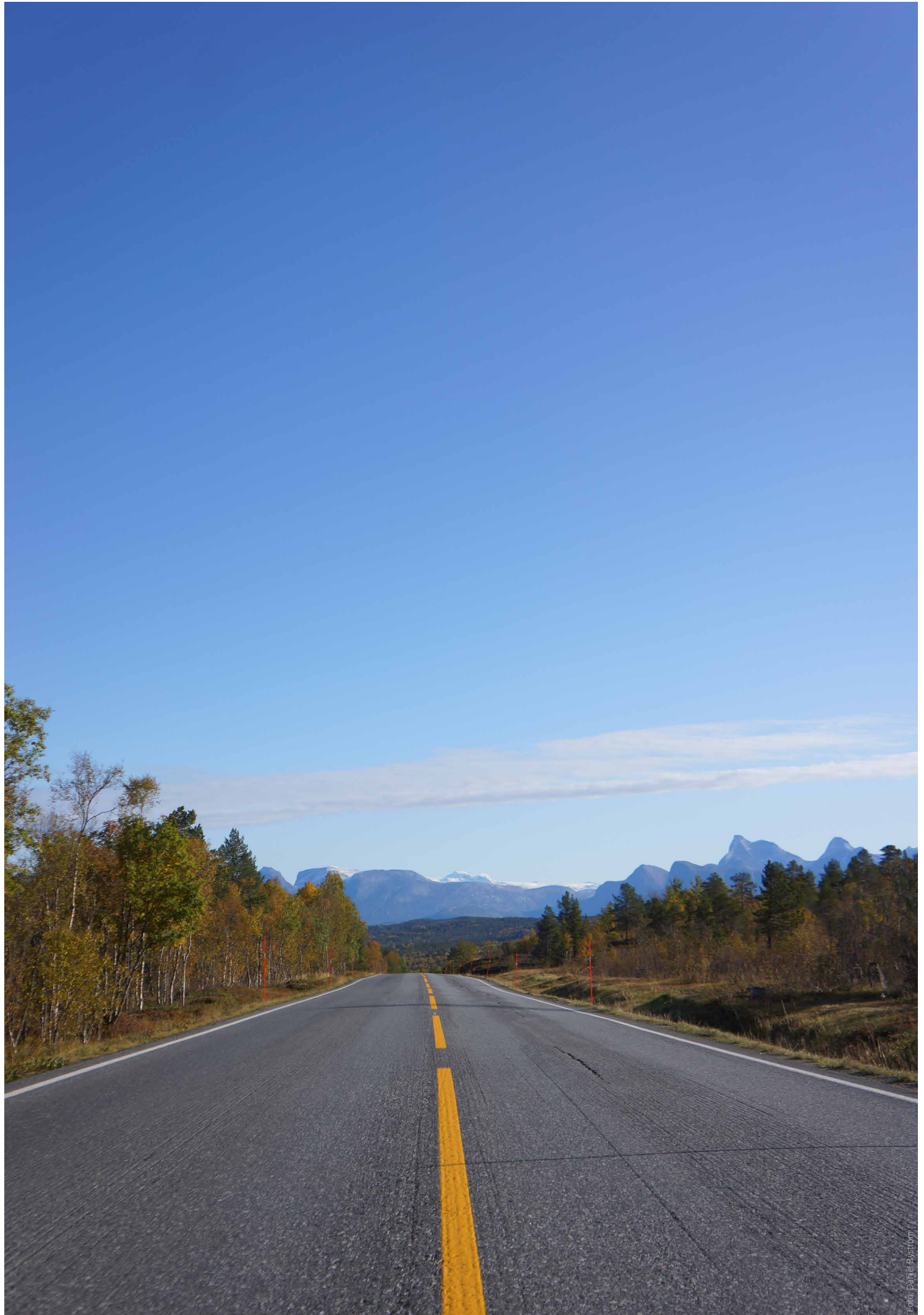
Målet är att bygga upp Håbmer/Hamarøy till en långsiktigt bærekraftig och blomstrande destination, som bidrar positivt till alla delar av samfunnet. Den här forprosjektrapporten har satt en första riktning.

Nu är det upp till oss alla, att förena våra gemensamma insatser för att utveckla vår destination. Vi är alla del av värdekedjan. Oavsett i vilken utsträckning vi är involverade, så är vi alla viktiga för att nå framgång.

Nästa steg i projektplanen leder till en destinationsutvecklingsstrategi, merkevareplattform och riktlinjer inför framtagande av visuell identitet och destinationsdesign.

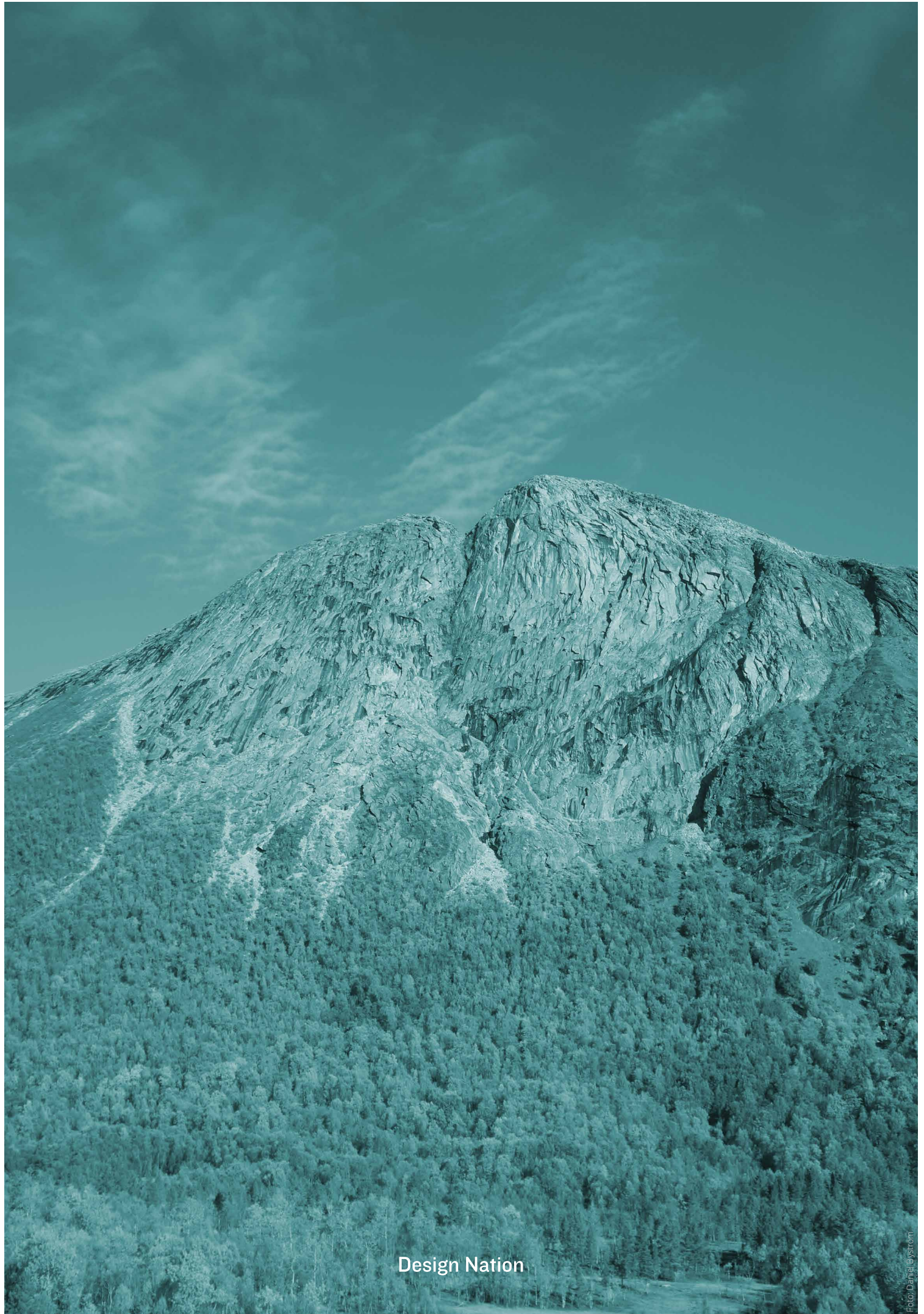
Processen fortsätter med kontinuerlig avstämning, utvärdering och bearbetning längs vägen, i en tät dialog med berörda intressenter.

Förhoppningsvis har denna rapport gett dig insikter inför de möjligheter som finns, och inspiration till att ta del i, följa eller stötta initiativet.



Referenser:

- 1 Bakgrunn till forprosjekt destinasjonsutvikling (Hamsunsenteret, April 2019)
- 2 Rapport delprosjekt 10.7 Næringsarbeid, næringsplan og næringsutvikling (Håbmera Suohkan / Hamarøy Kommune, 2019)
- 3 <https://nora.fo/>
- 4 Se <https://issuu.com/austurland> för att ta del av alla delrapporter.
- 5 Lyckliga platser: Hur valet av boendeort påverkar hela ditt liv (C. Mellander, 2016)
- 6 Why People Love Where They Live and Why It Matters: A National Perspective (Knight Foundation, 2010)
- 7 <https://terradestination.com/>
- 8 Design methods for developing services (Technology Strategy Board / Design Council, 2012)
- 9 Bygging av nye Hamarøy kommune, Utfordringsnotat (Håbmera Suohkan / Hamarøy Kommune, 2019)
- 10 Nye Hamarøy (Nr. 2, Januar 2019)
- 11 Bygging av nye Hamarøy kommune, Utfordringsnotat (Håbmera Suohkan / Hamarøy Kommune, 2019)
- 12 Konstituerende møte (Håbmera Suohkan / Hamarøy Kommune, 24 okt. 2019)
- 13 Søknad: Attraktive og inkluderende samfunn i Nordland - Landingsside for nye Hamarøy: vieher.no (2019)
- 14 Ingar Nikolaisen Kuoljok, vinnande bidrag i idéprocessen tillsammans med Dag Winsjansen (2019)
- 15 Delprosjekt 10.2.4 - plan for næring (Håbmera Suohkan / Hamarøy Kommune, 2019)
- 16 Bygging av nye Hamarøy kommune, Utfordringsnotat (Håbmera Suohkan / Hamarøy Kommune, 2019)
- 17 Delprosjekt 10.2.4 - plan for næring (Håbmera Suohkan / Hamarøy Kommune, 2019)
- 18 <https://nordnorge.com/bransje/?News=251>
- 19 Ájggomusa/Strategiplan Árran 2019-2021 (Árran lulesamisk senter, 2019)
- 20 <https://hamsunsenteret.no>
- 21 <https://hamsunsenteret.no>
- 22 <https://nordlandsmuseet.no>
- 23 <https://hamsunsenteret.no>
- 24 <https://www.kobbelv.no/>
- 25 <https://www.hamaroy.kommune.no/turkort.514003.no.html>
- 26 <https://www.toppene.com>
- 27 <https://nordsalten.dnt.no/>
- 28 <https://www.facebook.com/barnasturlaghamaroy>
- 29 Framtidens innovativa värdska (Kairos Future / Tourism in Skåne, 2014)
- 30 Rapport delprosjekt 10.7 Næringsarbeid, næringsplan og næringsutvikling (Håbmera Suohkan / Hamarøy Kommune, 2019)
- 31 International Tourism Highlights 2019 Edition (UNWTO World Tourism Organization, 2019)
- 32 Key figures for Norwegian travel and tourism 2018 (Innovation Norway, 2019)
- 33 Key figures for Norwegian travel and tourism 2018 (Innovation Norway, 2019)
- 34 Key figures for Norwegian travel and tourism 2018 (Innovation Norway, 2019)
- 35 Mat langs nasjonale turistveger (E. Ø. Thorsen, 2012)
- 36 Platsmarknadsföring – Konsten att attrahera invånare, besökare och investeringar till en plats (H.Nordström 2018)
- 37 Opplevelsesøkonomi – Kunsten å designe opplevelser (A.-J. Pedersen, 2012)
- 38 Experience Pyramid a Tool for Experience Co-Creation (LCEEI, Lapland Entre of Expertise for the experience industry, 2006)
/ The Experience Economy (B. J. Pine, J. H. Gilmore, 2011) / Opplevelsesøkonomi – Kunsten å designe opplevelser (A.-J. Pedersen, 2012)
- 39 Pre-study & guidance on establishing DMO, Ferðamálastofa and Stjórnstöð Ferðamála (D. Byström 2019)
- 40 Pre-study & guidance on establishing DMO, Ferðamálastofa and Stjórnstöð Ferðamála (D. Byström 2019)
- 41 <http://tourism4sdgs.org/>



Design Nation